

MODSRIL

TIDSSKRIFT FOR MUSIKPOLITIK * KRITISKE MUSIKSTUDIER * KRITISK MUSIKPÆDAGOGIK

NR. 12

4. ÅRGANG NR. 12 . LØSSALG: KR. 18 . ABONNEMENT (4. ÅRG. – 6 NUMRE): KR. 96

Indhold

Redaktionens indledning	Den rytmiske musik i dagens Danmark	3
Sven Fenger	Musik og musikliv i »fattigfirserne« (1)	5
Jens Henrik Koudal og Lars Nielsen	Folkemusikken til debat	9
Hanne Tofte Jespersen	Den Rytmske Aftenskole (1)	15
Søren Schmidt	Fiduskunst? (ang. Shubidua)	21
Debat og kommentar	Kommentar til nr. 9 BØRN OG MUSIK (Povl Kjøller)	25
Anmeldelser		
Hans Peter Larsen	Bogen om svensk folkemusik	28
	Jan Ling, Märta Ramsten & Gunnar Ternhag (red.): FOLKMUSIKBOKEN.	
Peter Seebach	Bogen til enhver percussionfreak	31
	Birger »Krølle« Sulsbrück: Latinamerikansk percussion. Rytmer og rytmeinstrumenter fra Cuba og Brasilien.	
Nye plader		34
Nye bøger		35
Redaktion	Lars Ole Bonde, Sven Fenger, Hanne Tofte Jespersen (<i>ansvarshavende for dette nummer</i>), Jens Henrik Koudal, Peter Busk Laursen, Lars Nielsen, Søren Schmidt og Karin Sivertsen.	
Redaktionens adresser	Modspil, c/o PubliMus, Musikvidenskabeligt Institut, Universitetsparken 220, 8000 Århus C. Modspil, c/o Musikvidenskabeligt Institut, Klerkegade 2, 1308 København K.	
Administration	Kroghs Skolehåndbog, 7100 Vejle. Telefon 05-82 39 00.	
Tryk/Heftning	Heksetryk/Jørgen Meyer, Århus.	
Adresseændring	meddeles til Kroghs Skolehåndbog.	

Den rytmiske musik i dagens Danmark

Lad os starte med det (lidt) trivielle, den uomgængelige definition af det begreb, den rytmiske musik, vi alle helt selvfølgeligt jonglerer med og alligevel ustandselig ryger ind i diskussioner om.

Det trivielle ligger i, at debatten altid forplumres, allerede når begrebet introduceres. Indvendingen »jamen, er Bachs musik da ikke rytmisk?«, kan få selv den mest motiverede debattør til at give op på forhånd.

Men det *er* et lidt forsludret udtryk, og det skal ikke bruges som undskyldning, at der er andre musikudtryk, der er mindst lige så skæve i forhold til det, de dækker.

Et forsøg på en definition på dette sted skal da heller ikke opfattes som definitionen. Det skal derimod bruges til at afklare begrebet i forhold til den ramme, vi har for brugen af det i MODSPIL. En sådan afklaring har til formål at lægge op til en videre diskussion om den rytmiske musikkultur, den rytmiske musiks funktion; en diskussion, der for os at se må starte der, hvor man søger at blotlægge denne kultur med de modsætninger, der rummes i den.

Når vi i MODSPIL bruger udtrykket den rytmiske musik, har det en ganske bestemt undertone. Det forbindes med noget frigørende, noget, der repræsenterer et opgør med institutionaliserede musikgenrer. Med andre ord,, et opgør med musikformer, der er bundet til en ganske bestemt, konventionel tænkemåde i forbindelse med musik. Den tænkemåde, der opfatter musik som en afsondret sfære, hvor udøvelsen og tilegnelsen foregår på en gang etablerede præmisser (i kraft af: særlig begavelse – den »store« klassiske musik; sammensmeltning, i ét med miljøet – »født-på-et-værtshus-jazzen«, eller den totalt fordringsløse – popmusikken).

Som et modtræk til disse former, opstod der i begyndelsen af 70'erne en musikbevægelse, der oplevede sig selv som alternativ både i musikalsk og politisk henseende. Ud af denne

bevægelse, som var nært knyttet til det antiautoritære oprør i slutningen af 60'erne, er der opstået en ny institution.

Dette er sket ligeså langsomt, bl.a. gennem forsøgene på at organisere musikerne, gennem kampen for at få den rytmiske musik anerkendt som værdig til statsstøtte, men nok så meget i kraft af den hårdt tilkæmpede plads, undervisning i rytmisk musik har fået i uddannelsessystemet. Her slår den brede tilegnelse af rytmisk musik igennem, og her skal den i de kommende år stå sin prøve.

Ser vi på den alternative karakter, den rytmiske musik i sin begyndelse havde, den karakter, der gjorde, at man måtte *slås* for at få sine krav om undervisning i musik af denne art igen – så er den ikke længere identisk med den karakter, den nu brede, statslig støttede rytmiske musikkultur har.

Dette ligger faktisk i sagens natur, og der er ikke tale om, at det faktum, at beskæftigelsen med den rytmiske musik har bredt sig som ringe i vandet, skal betragtes som et negativt træk. Det ville faktisk være lidt sygeligt. Hvad der derimod er interessant, er at iagttage, hvilke virkninger bredden, populariteten har haft for institutionaliseringen af denne bevægelse.

Har selve legitimeringen af den rytmiske musik gjort den tandløs og ufarlig?

Det er klart, at alternative bevægelser, når eller hvis de på et tidspunkt kommer til at repræsentere flertallets synspunkt, mister deres karakter af alternativ. Spørgsmålet er, om den rytmiske musik betragtet som bevægelse skal opfattes som en politisk alternativ bevægelse eller et musikalsk alternativ, som altså ikke længere er så alternativt.

Spørgsmålet kan også formuleres som et spørgsmål, om musikalsk aktivitet kan/skal kobles direkte på en politisk aktivitet, om den skal forstås som en direkte forlængelse af en politisk aktivitet, eller om dens funktion er formidlet og formidlende i forhold til en politisk grundholdning.

Er det politisk at spille »fed« musik?

Det er strengt taget op til de rytmiske musikere og dem, der beskæftiger sig med rytmisk musik i undervisning at svare på disse spørgsmål. Det må være den praksis, beskæftigelsen med rytmisk musik indgår i, der bestemmer dens indhold.

Imidlertid er det ikke klart, hvad de udøvende og musiklærerne mener om denne sag.

Det ser ud, som om sagen har to væsentlige sider. Den ene er den professionalisering, der er sket på den rytmiske front, den anden den afpolitisering, der er sket gennem forskydningen af tyngdepunktet fra det ydre politiske aktionsaspekt til det indre fascinationsaspekt.

Tilsyneladende er det i øjeblikket den håndværksmæssige side, der prioriteres højest i beskæftigelsen med rytmisk musik. Dygtiggørelsen på instrumenterne (som helt klart er en vigtig side) er i højsædet. – Professionaliseringen kan forklares på forskellige måder. En indlysende begrundelse er musikernes ønske om at blive dygtigere på deres instrumenter, en proces, der naturligt medfører ønsket om at spille for andre, som igen gør det nødvendigt at investere i instrumenter og teknisk udstyr, som medfører krav om højere honorarer o.s.v.

En anden indfaldsvinkel er en bredere samfundsøkonomisk. Det viser sig, at der en tendens til, at man i opgangstider problematiserer, diskuterer og eksperimenterer sig blå i hovedet, mens resultaterne i det store og hele er magre. Tendensen i nedgangstider vender om og kommer til at dreje sig om dygtiggørelse, konkurrence og trang til at manifestere sig gennem optræden, pladeudgivelser etc. Det rummer den fare, at markedet, det store forslugne og bidske kapitalistiske marked alene gennem denne sin markeds karakter sluger progressiviteten. Dette er en elementær konstatering, men mekanismen er så utrolig indgribende, at der ikke tit nok kan gøres opmærksom på den.

Det andet aspekt, som drejer sig om fascinationen ved at spille den rytmiske musik, er på en måde farligere, fordi de mekanismer der ligger bag, ikke er så klare og indlysende. Hvorfor vender en bevægelse, der fra sin start havde blikket stift rettet mod kapitalismens uretfærdigheder, nu blikket indad og beruses af den indre oplevelse ved at spille, det kropslige, det subjektivt frigørende?

– Og hvor står vi nu med hensyn til undervisningen i rytmisk musik, i folkeskolen, gymnasiet, universiteterne?

Efter en sej kamp er den rytmiske musik nu kommet ind i undervisningen disse steder. Men spørgsmålet melder sig også her; hvad er det for et begreb om rytmisk musik, der er herskende her?

Den rytmiske musik, vi her taler om, har et tilhørsforhold til en ganske bestemt generation, nemlig generationen fra ungdomsoprørets tid. Deres (vores) begreb om rytmisk musik er forlængst ikke mere sammenfaldende med elevernes. Disco, punk, new wave, pop-rock etc. er musik med en helt anden bevidsthedsramme end den, ungdomsoprørets musik knyttede sig til.

Da den progressive tendens slog igennem, var den allerede out.

Det er nødvendigt at føre denne diskussion videre. Nødvendigt at være opmærksom på de farer, enhver form for institutionalisering rummer. – Hvis den rytmiske bevægelse forstærker i kravene om større og større færdigheder, er dens dage som alternativ bevægelse talte.

Diskussionen må have flere nuancer med, og de skal komme fra musikerne og musiklærerne. I og med at de har såvel skoene på som tøjlerne i hånden, er de de eneste, der virkelig kan sætte ind mod en udvanding af brugen af den rytmiske musik.

Med det nummer tager vi fat på en ny årgang MODSPIL. Denne gang ikke blot en ny årgang, men samtidig en ny type MODSPIL. Som det også fremgår af den nyligt udsendte folder, vil MODSPIL fremover være et mere »blandet« tidsskrift. Hvert nummer rummer stof om flere forskellige emner, i modsætning til tidligere årganges temanumre.

De nye numre er kortere end før, 36 sider; til gengæld kommer bladet hyppigere. 4. årg. er således på 5 numre, hvoraf det ene udsendes som dobbeltnummer, med temaet »Musik og Seksualitet«. – Med den nye struktur kan vi forhåbentlig være mere åbne overfor løbende inspirationer og af den vej være forum for en frodig debat!!!

NB. Administrationen af MODSPIL ligger fremover hos KROGHS SKOLEHÅNDBOG i Vejle, hvortil alle henvendelser ang. levering rettes.